

ELTE TáTK szociális munka alapképzési szak szakdolgozati és záróvizsga követelményei

Szakedolgozat követelményei

Tartalmi követelmények:

A szakdolgozat célja, hogy a hallgató bizonyítsa, felkészült egy szociális problémákra irányuló téma komplex elemzésére, a szociális munka elméleti ismereteinek és a szakma gyakorlatának összekapcsolására, a vizsgált kérdés releváns szakirodalmakon alapuló makro- és mikro-szintű kibontására, a személyes gyakorlati tapasztalatok reflektált megjelenítésére, a releváns elemzési, kutatási módszerek szakszerű használatára. A dolgozat bevezetőjében szerepelnie kell egy konkrét kérdésnek, amire a hallgató a dolgozatban választ keres, illetve a témakör megjelölésének, amellyel kapcsolatos szakirodalmi áttekintést készít. A tartalmi kifejtés során fontos a logikus felépítés, a megalapozott érvelés, a szakkifejezések megfelelő használata. A dolgozatnak nem követelménye, hogy önálló empirikus kutatási eredményt tartalmazzon.

A szakdolgozat javasolt felépítése:

Bevezető fejezet

- a téma megjelölése, a témaválasztás indoklása, a munka célja
- a témával kapcsolatos fontosabb szakirodalom és kutatási eredmények áttekintése
- a szakdolgozó témával kapcsolatos hipotézise vagy kutatási kérdése
- a feldolgozás módszere
- a dolgozat felépítésének ismertetése

A téma fő- és al-, illetve közcímekkel tagolt elemző kifejtése: - A tagolás történhet az egyes kérdéskörök, a kifejtés logikája vagy időbeliség szerint

- Az elemzés ajánlott struktúrája
- A téma elméleti keretbe való illesztése
- A feldolgozás során használt fogalmak értelmezése, definiálása
- A szakdolgozat jellegének megfelelően: a hipotézis megerősítése vagy cáfolata vagy empirikus vizsgálati anyag elemzése, logikus érvelés összefüggésrendszerbe helyezése, a szakirodalom főbb állításai

Összefoglalás

- Következtetések: a szociális munka elmélete és gyakorlata számára való hasznosíthatóság
- A témában rejlő további kutatási lehetőségek

Formai követelmények

Tartalomjegyzék (a dolgozat elején)

A dolgozat belső tagolása, az egyes fejezetek, alfejezetek stb. számozással való elkülönítése
Hivatkozások (a lap alján, szöveg közben stb.)

A dolgozat befejezése után következnek a mellékletek, függelékek, dokumentumok. (Táblázatok a szövegben is elhelyezhetők!) Amennyiben több van belőlük, számozott formában, a forrás megjelölésével.

A témával kapcsolatos – hivatkozott – fontosabb irodalom szerzők szerinti abc rendben való felsorolása (szerző, cím, kiadó, a megjelenés helye, a megjelenés éve, folyóiratoknál a folyóirat száma)

2,5 centiméteres margók

1,5-es sortávolság 12-es betűméret (Calibri) oldalszámolás alul minimum 30 oldal maximum 40 oldal tartalmi rész, ebben nincs benne az első oldal, a tartalomjegyzék, mellékletek, függelékek, stb.

A feltöltött példány első oldala:

<p>Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar ALAPKÉPZÉS</p> <p>„a szakdolgozat címe”</p>	
Konzulens: „név”	Készítette: „hallgató neve” „NEPTUN- kód” szociális munka szak
<p>év, hónap (pl. 2012. november)</p>	

Szociális munka alapképzési szakon – ide nem értve a (3a) bekezdésben foglaltakat –

a) a záróvizsga az alábbi két részből áll:

- aa) a záróvizsgán a hallgató a záróvizsga-bizottság előtt ismerteti dolgozatát és megvédi. Az opponensi bírálóban feltett kérdésekre válaszol. A záróvizsga-bizottság tagja a konzulens. A záróvizsga-bizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli a hallgató vizsgáját;
- ab) a hallgató szociális munka ismeretekből tételes, komplex szóbeli vizsgát tesz egy szaktanár előtt, amit a záróvizsga-bizottság ötfokozatú jeggyel értékeli;

b) a záróvizsga érdemjegye a szakdolgozat (=az opponens által adott érdemjegy és a bizottság által a védésre adott érdemjegy számtani átlaga) és az elméleti kérdésre adott két jegy számtani átlaga, két tizedes jegyre számolva;

c) az oklevél minősítése az alábbi négy érdemjegy két tizedes jegyre kiszámított számtani átlaga:

- ca) tantervileg előírt két szigorlat érdemjegye
- cb) a szakdolgozat érdemjegye: az opponens által adott érdemjegy és a bizottság által a védésre adott érdemjegy számtani átlaga
- cc) a záróvizsga-bizottság által a tételes feleletre adott érdemjegy

(3a) Szociális munka alapképzésen tanulmányaikat 2019-ben és azt követően megkezdő hallgatók esetén:

a) a záróvizsga az alábbi két részből áll:

- aa) a záróvizsgán a hallgató a záróvizsga-bizottság előtt ismerteti dolgozatát és megvédi. Az opponensi bírálóban feltett kérdésekre válaszol. A záróvizsga-bizottság tagja a konzulens. A záróvizsga-bizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli a hallgató vizsgáját.
- ab) a hallgató szociális munka ismeretekből tételes, komplex szóbeli vizsgát tesz egy szaktanár előtt, amit a záróvizsga-bizottság ötfokozatú jeggyel értékeli;

b) a záróvizsga érdemjegye a szakdolgozatra (= az opponens által adott érdemjegy), a védésre és az elméleti kérdésre adott érdemjegy számtani átlaga, két tizedes jegyre számolva;

c) az oklevél minősítése megegyezik a záróvizsga érdemjegyével.

ELTE TáTK SZOCIÁLIS MUNKA ALAPKÉPZÉS záróvizsga tételei:
---

1. tétel: A szociális munka szakmává válása, változó jelentései. A szociális munka fogalma, céljai, feladatai. A szociális munka szakmai és politikai irányzatai.

- Müller, Wolfgang (1992): Hogyan vált a segítségnyújtás hivatássá. T-Twins, Budapest
- Pierce, Dean (1994): Definíciók és irányok, In.: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest
- Pritchard-Taylor (1994): Politikai irányvonalak a szociális munkában. In.: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest 151-168. o.
- Pik Katalin (2001): A szociális munka története Magyarországon. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest
- Hegyesi Gábor - Kozma Judit (2002): A szociális munka —áttekintés, In.: Kozma Judit (szerk.): Kézikönyv szociális munkásoknak, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest
- A szociális munka globális definíciója. Esély, 2014/6. http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_6/2014-6_3-1_szocialis-munka_globalis_definici_oja.pdf
- Jordan, Bill (1993): A szociális munka bemutatása 9/13, Esély 2. sz.

2. tétel: Az általános szociális munka koncepciója: tudás - ismeretek, érték, készség, szakmára felkészített személyiség.. A rendszerszemléletű szociális munka, illetve a humán ökológiai megközelítésű szociális munka koncepciója.

- Harday Szilvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete, ψ -könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest 129-180. o.
- Kozma Judit (2002): Kompetencia a szociális munkában. In.: Kézikönyv szociális munkásoknak, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest
- Szabó Lajos (1999): A szociális esetmunka kialakulása és elméleti hátterei; Szociális Munka Alapítvány 20. c Kötet, Budapest
- Szabó Lajos (2003): Szociális esetmunka gyakorlata. Elméleti alapvetés, Wesley könyvek, Budapest
- Woods, Ronald (1994): A szociális munka tevékenységének egy lehetséges rendszerezése In: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A Szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest
- Asquith, Stewart - Clark, Chris - Waterhouse, Lorraine: A szociális munkások szerepe a 21. században. Irodalmi áttekintés, Kapocs VII. évfolyam 2. szám (2008. április), 10-31. <http://www.ncsszi.hu/kiadvanyok/kapocs-letoltheto--lapszamai/kapocs-2008/85/news>
- Patron, Nigel - O'Byrne, Patrick (2006): Mi a konstruktív szociális munka? Esély, 2006/1. 47-66. http://www.esely.org/kiadvanyok/2006_1/PARTON.pdf
- Komáromi Éva: Segítői játszmák az addiktológia területén, in: Demetrovics Zs. (Szerk): Az addiktológia alapjai III., Eötvös, Budapest, p.295-311

3. tétel: Társadalompolitika és szociálpolitika jelentése, viszonyuk egymáshoz. A szociálpolitikára ható értékek. A szociális munka értékei, történeti dilemmái. A dilemmák napjainkban. Szakmai etikai kódexek. A szociális munka magyar etikai kódexe.

- Andorka Rudolf (1996): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, (a könyv 4-19. fejezeteinek Társadalompolitika c. alfejezetei)
- Bujalos István-Nyilas Mihály szerk. (1996): Az új jobboldal és a jóléti állam. HRSZE 1996. 257-283., 313-327., 357-397.
- Ferge Zsuzsa (2000): Elszabaduló egyenlőtlenségek. HRSZE 2000. 71-95., 191-251., 281-329.
- Ferge Zsuzsa (1991): Szociálpolitika és társadalom. T-Twins 1991, 72-79., 87-93.
- Ferge Zsuzsa-Lévai Katalin szerk. (1991): A jóléti állam. T-Twins 1991. 50-59., 74-98., 116-135., 150-166.
- Pál Tibor (1996): Kérdések – dilemmák – viták, In: Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 13-29.old.
- Pik Katalin (2001): A szociális munka története Magyarországon, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest
- Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 9-25. o., 41-60. old.
- Etikai Kódex
- Ferge Zsuzsa (2017) Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest, 21-88.

4. tétel: A Másik ember megértése, segítése. Az empátia, s ennek szintjei. Ezen képességek kialakulása a személyiségfejlődés során. Az egyéni esetkezelés kialakulása, fejlődése, irányzatai, modelljei. Az egyéni esetkezelés, mint problémamegoldó folyamat.

- Buda Béla (1978): Az empátia – a beleélés lélektana. Gondolat, Budapest. Az empátia szintjei: 78-82 o., Az empátia kialakulása a személyiségfejlődés során: 121-145 o.
- Egan, Gerard (2011): A képzett segítő. A segítés problémamegoldó és lehetőségkibontakoztató megközelítése. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. Segítő munka, hivatás, segítő modell: 9-88 o.
- Harday Silvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest. A személyközpontú megközelítésű csoportok folyamata, élmények és változások a csoportban: 129-180 o.
- Hepworth – Larsen (1994): A célokban való megegyezés és a szerződés megfogalmazása. In: Tánczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 129-145 o.
- Hepworth – Larsen (1994): A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése. . In: Tánczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 155-170 o.

- Hepworth – Larsen (1994): Bevezetés a problémamegoldó folyamatba. In: Tánczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 145-155 o.
- Szabó Lajos (1993): Szociális esetmunka. Elméleti alapvetés. A Szociális Munka Alapítvány Kiadványai, 3. Veszprémi Nyomda RT., Kapolcs. Pszichoszociális megközelítés: 64-69, Problémamegoldó modellek: 70-81. o.
- Tringer László (1991): A gyógyító beszélgetés. Magyar Viselkedéstudományi és Kognitív Terápiás Egyesület, Budapest. Empátia és verbalizáció: 49-61, Feltétel nélküli elfogadás: 62-71 o.

5. tétel: Az előítéletek fogalma, kialakulása, megjelenése a szociális munkában. Az előítéletesség kezelésének lehetőségei. A hátrányos megkülönböztetés és előítéletesség tipikus formái Magyarországon. Az egyenlő bánásmód követelménye és érvényesülése a szociális ellátások és szolgáltatások során. Anti-diszkriminációs szociális munka.

- Aronson, Elliot (2008): A társas lény, Akadémiai Kiadó, Budapest) 9. fejezet: Az előítélet
- Babusik Ferenc: Kutatás a roma gyerekeket képző általános iskolák körében, Esély, 2000/6, 2001/1.
- Balogh Lídia et al. (2013) Civil társadalmi jelentés a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia megvalósításáról Magyarországon 2012-ben. Decade of Roma Inclusion, OSI., 31-44. http://autonomia.hu/wp-content/uploads/2016/04/civil-society-monitoring-report_hu.pdf
- Csepeli György (1997, ..., 2005): Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, Fejezetek: Előítéletek, Kisebbségek
- Csepeli György (1998): Modern Barrabások Az antidiszkriminációs és a többség , In: A hátrányos megkülönböztetés tilalmától a pozitív diszkriminációig. AduPrint – INDOK. 109-114 o.
- Erős Ferenc (szerk.) (1998): Megismerés, előítélet, indentitás, Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény. Wesley János Lelkészképző Főiskola. Új Mandátum Kiadó, Budapest, Csoportközi viszonyok és előítéletek 119-237. o.
- Neményi Mária – Szalai Júlia (2005): Kisebbségek kisebbsége (cigányokkal kapcsolatos előítéletek) Új Mandátum Kiadó, Budapest
- Nyárády Gáborné dr. (szerk.) (2008): Esélyegyenlőség Egyenlő Bánásmód. A hátrányos megkülönböztetés felismerése és kezelése a helyi közigazgatásban, Közigazgatási olvasmányok, Budapest 159-208. o.
- Sík Endre – Simonovits Bori (2008): Egyenlő bánásmód és diszkrimináció, In: Kolozsi – Tóth (szerk.): Társadalmi riport 2008. TÁRKI, Budapest, 363-382 o.

6. tétel: Szegénység, társadalmi egyenlőtlenségek, kirekesztés a mai magyar társadalomban. Szegénység, társadalmi egyenlőtlenségek mérése. létminimum. Szociális segélyezés.

- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris, 2006, (2.kiadás), Egyenlőtlenség, szegénység c. fejezet, 116-154. old.

- Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? Esély, 2008. 2. szám. 3-14. o., http://www.esely.org/kiadvanyok/2008_2/FERGE.pdf
- Gábos András – Szívós Péter – Tátrai Annamária (2015): Jövedelmi szegénység és társadalmi kirekesztettség jellemzői Magyarországon. In: Szívós Péter – Tóth István György (szerk.) Jól nézünk ki (...?!) Háztartások helyzete a válság után. TÁRKI Monitor Jelentések 2014. TÁRKI, Budapest, 2015. március. 44-71. http://www.tarki.hu/hu/research/hm/monitor2014_teljes.pdf
- Szalai Júlia (2001): A szociális segélyezés "hasznáról" = INFO-Társadalomtudomány 15. 2001. 54. (49-58) http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/szalai_szocialis%20segelyezes.pdf
- Tausz Katalin (2017) Segélyezés. In: Ferge Zsuzsa (2017) Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest, 310-337.
- Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 9-25. o., 41-60. o.

7. tétel: A család rendszerszemléletű megközelítése. A család funkciói, és a családi életciklusok. A családon belüli erőszak és kezelésének eszközei. Konzultáció családokkal.

- Barnes, Gill Gorell (1991): A család segítője – a szociális munkás. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 615-626 o.
- Berg, Insoo Kim (1995): Speciális problémák. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 430-439 o.
- Evans, Patricia (2004): A bántalmazó kapcsolat jelei és rejtett dinamikája. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 504-510 o.
- Minuchin, Patricia – Colapinto, Jorge – Minuchin, Salvador (2002): Krízisről krízisre. A szegény családok segítése. Szociális Szakmai Gyűjtemény 1. Animula, Budapest. Rendszerszemlélet: 17-38 o.
- Stang Tünde (2002): Szociális munka családokkal. . In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 79-94 o.
- Szabó Lajos (1993): Szociális esetmunka. Elméleti alapvetés. A Szociális Munka Alapítvány Kiadványai, 3. Veszprémi Nyomda RT., Kapolcs. Családterápiák: 102-107, Rendszerszemlélet: 108-115 o.
- Szabó Lajos (2003): A szociális esetmunka gyakorlata. Wesley könyvek szociális munkásoknak 5. Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest. A segítő és kliense: 30-37 o., Rendszerszemléletű megközelítés: 37-41 o.

8. tétel: A család, mint társadalmi intézmény, változása és átalakulása. A családok helyzete a mai Magyarországon. A családi ellátások rendszere. Szociális munka családokkal.

- Andorka Rudolf (1997) A család , in: Bevezetés a szociológiába, Budapest, Osiris Kiadó 11.fejezet 351-357., 8.fejezet 272-282., a demográfiai átmenet és a termékenység elméletei.
  - Berg, Insoo Kim (1995): Konzultáció sokproblémás családokkal. Animula Kiadó, Budapest, 25-34. old. (2. fejezet: A kezdeti szakasz)
  - Családi ellátások rendszere aktuális jogszabályok alapján (net.jogtár)
  - Feuer Mária (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata, Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest, 21-647 o.
  - Makay Zsuzsanna – Blaskó Zsuzsa (2012): Családtámogatás, munkavállalás, gyermeknevelés. In: Demográfiai portré 2012, (szerk.: Óri P. – Spéder Zs.), Budapest, KSH Népeségtudományi Intézet, 45-56. o.
http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/DemPort2012/04_csaladtamogatas.pdf
- Somlai Péter: Család 2.0 Budapest. Napvilág Kiadó 2013, p. 228

9. tétel: A csoport fogalma. A szociális csoportmunka helye a szociális munkában. A szociális munkás által vezetett csoportok típusai. A csoportok fejlődésének fázisai, a csoportvezető tevékenysége.

- Barcy Magdolna (2012): Csoportmódszerek alkalmazása a segítségben és a fejlesztésben. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest. Alapok, a segítség jellemzői, segítő eljárások: 12-113, Tanácsadás, konzultáció, szupervízió, kis- és nagycsoportos rendezvények: 137-166, Szupervízió, csoportok hatékonysága: 269-316 o.
- Harday Ildikó Silvia (2004): Az elfogadás művészete. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Hegyesi Gábor – Kozma Judit – Szilvási Léna – Talyigás Katalin (szerk.) (1999): Szociális Munka csoportokkal. A szociális munka elmélete és gyakorlata, 4. kötet. Szöveggyűjtemény. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Rudas János (1990): Delfi Örökösei. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlatok. Gondolat, Budapest. Csoportdinamikai elemek: 54-66 o.
- Yalom, Irvin D. (é.n.): A csoportpszichoterápia elmélete és gyakorlata. Sorozat a csoportról – 4. Animula Kiadó, Budapest. A csoportkohézió: 51-66 o.

10. tétel: A közösségi munka fogalma és irányultságai. Mozgalmi, szakmai és hozzájáruló jelleg. Interdiszciplinaritás. A szegénység csökkentésének lehetőségei közösségi munkával. A közösségi munka folyamata és főbb módszerei.

- Baldock, Peter (1993): Esetkezelés és közösségi munka. In Varga A. Tamás (vál.), B. Vörös Gizella (szerk.): Közösségi munka. Szöveggyűjtemény. Ford. Rakovszky Zsuzsa, Verók Edit. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 61–70.
www.kka.hu/_062568aa00708a67.nsf/0/fc8d5b62b30f911e85256640006a093b?OpenDocument
- Harkai Nóra (2006): Közösség és közösségi munka. Közösségfejlesztők Egyesülete,

Budapest. /Parola füzetek./
www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/e8fdd098c4365d20c125722f0030efa3?OpenDocument

- Henderson, Paul (2007): A kirekesztettek bevonása. Az európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig, fordította Varga Tamás. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete. 24. oldaltól, „Közösségek” alfejezetm 24.27.o., http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/99b0698cd023d1018525670c0080e328/a9ae999daea85d09c125736f0033271d?OpenDocument
- Közösségi munka a családsegítésben, 2011. Szerk. Nagyné Varga Ilona. Debrecen. Szociotéka sorozat, benne: I. fejezet, Vercseg Ilona: A közösségi munka folyamatai és módszerei. 9-102. o.
- Molnár Aranka, Peták Péter és Vercseg Ilona (2014): Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben. Önszerveződés és szakmaközi együttműködés. Módszertani útmutató. Készült a „Közösségi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért program szakmai koordinációja” című projekt (TÁMOP 5.1.3-09/1-2009-0002) keretében. http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar_tartalma/TAMOP513_kozfejl_modszertani_edok.pdf
- Schiffer Rita: Settlement. Az újpesti Főiskolai Szociális Telep. In: Mozaikok a szociális gondoskodás hazai történetéből (II.) A Szoc. Munka Alapítvány kiadványa, 17. kötet, Bp. 1977. 31-75. o. http://www.kka.hu/_062568aa00708a67.nsf/0/34dcfc5a92b74db6c1256b6d003829e0?OpenDocument
- Varsányi Erika (1999): Bevezető. In uő (vál. és ford.): Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből. Balassi Kiadó, Budapest. 7-21. o.
- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel - A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete, 2011. Budapest. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és az ELTE Szociális Munka és Szociálpolitikai Tanszék. Első rész, 15-60. o. (kapható a Szociálpolitika Tanszék Titkárságán, II. em. Duna part)

11. tétel: A helyi szükségletek és források megismerésének módszerei: kemény és lágy adatok, kvantitatív és kvalitatív módszerek. A módszerek felhasználása a mindennapi szociális munkában, illetve a humán szolgáltató intézmény szolgáltatási stratégiájának a kialakításában (adatgyűjtés, adatok elemzése, interjútechnikák)

- Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába. (A szociológia módszertana c. 3. fejezet) Osiris, Budapest, 2006. (második kiadás)
- Hegyesi Gábor - Orsós Éva (1994): Bevezetés a helyi szükségletek és források megismerésének módszertanába, Népjóléti Minisztérium – BGGYTF, Budapest
- Heltai Erzsébet – Tarjányi József (1999): A szociológiai interjú készítése. , <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/html/a509.html>

- Hepworth — Larsen (1994): A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése, In.: Tánczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó Budapest 155-170. o.
- Hepworth — Larsen (1994): Interperszonális és környezeti rendszerek felmérése, In.: Tánczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest 98-129. o.
- Solt Ottilia (1998): Interjúzni muszáj. In: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások 1. Beszélő, Budapest, 1998. 29-48. old.

12. tétel: A krízis fogalma, kialakulása, folyamata. A krízisek formái. Krízisintervenció helye és szerepe a szociális munkában. A krízisintervenció alapelvei. A krízisellátás intézményei. A szociális munkás krízise, a kiégés. Szupervízió jelentése és formái a szociális munkában.

- Bagdy E. – Wiesner E. (2005): Szupervízió, önismereti munka és pszichoterápia, In: Bagdy E. - Wiesner E. (szerk.): Szupervízió. Egyén – csoport – szervezet, Supervisio Hungarica
- Cseri Péter (2002): Segítségnyújtás a végeken. Haldokló betegek és hozzátartozóik pszichés, szociális és spirituális támogatása, Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, Budapest, Ferrel, Betty R.: A család 83-98.o., Millett, Nina: Hospice. A szociális munka egy új horizontja 163-172.o., Cseri Péter: Szolgáltatások fejlesztése a hospice-palliatív ellátásban - nemzetközi kitekintés 359-391.o.
- Csürke J., Vörös V., Osváth P., Árkovits A. (Szerk.) (2009): Mindennapi kríziseink. Lélekben otthon könyvek, Bp.
- Feuer Mária (2000): Öngyilkossági kísérlet serdülőkorban, Fordulópont, II. évfolyam, 3., 9. szám, 33-36 o.
- Hajduska Marianna (2008): Krízislélektan, ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest 9-34. o. , 117-121.o. 171-190.o.
- Harday Silvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete,ψ-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest 129-180. o.
- Indries Krisztián (2008): Fiatalkori krízisek, Pszichiátriai gondozási kézikönyv Lélekben otthon Kiadó, 157-169. o.
- Péntes Eszter (1999): Segítők segítése. Szupervízió, Ursus, Budapest 18-66 o.
- Szabó Lajos: Krízisintervenció a szociális esetmunkában. In: Tánczos É. (szerk.) A szociális munka elmélete és gyakorlata2. Budapest, Semmelweis Kiadó. 1994. 48-65.o.

13. tétel: A társas viselkedés stratégiái és konfliktusai: társas dilemmák, a kölcsönös függés. Együttműködés és versengés, az együttműködés feltételei. Játzmák, konfliktusok, a konfliktusok feloldása. Személyközi konfliktusok kezelése a szociális munkában.

- Albert-Lőrincz Enikő (2004): A csoportokkal való munka módszertani kérdései (Terápiás és személyiségfejlesztés céljaira alkalmazott csoportokkal kapcsolatos ismeretek áttekintése) Sapientia tankönyvek. Scientia Kiadó, Kolozsvár. 23-34 o.
- Berne, Eric (1984): Emberi játzmák, Gondolat Kiadó, Budapest, Játzmaelemzés: 31-60 o.

- Csepeli György (1997, ..., 2005): Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, A társas helyzetek fejezetből: Az együttműködés, A versengés és a konfliktus, A bizalom
- Hewstone, M. – Stroebe, W. – Codol, J. – Stephenson, G. (szerk.) (1997): Szociálpszichológia, európai szemzőgből. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, Konfliktus és kooperáció fejezet

14. tétel: Deviancia-elméletek. Deviáns jelenségek Magyarországon. Szociális munka deviánsnak minősített csoportokkal.

- Andorka Rudolf (1994): Deviáns viselkedések Magyarországon – általános értelmezési keret az elidegenedés és az anomia fogalmak segítségével, In: Münnich Iván, Moksony Ferenc (szerk.): Devianciák Magyarországon 32 – 77. o., Közélet Kiadó
- Andorka Rudolf (1996): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest
- Anthony Giddens: *Konformitás és deviancia*. In: Anthony Giddens (2003): A szociológia. 137-177.o. Osiris Kiadó, Budapest
- Bogschütz Zoltán, Kóta Tünde és Velez Edit (2009): A pártfogó felügyelet mint közösségi büntetés In: Borbíró Andrea- Kiss Anna – Velez Edit – Garami Lajos (szerk.): A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve 209-240. oldal http://bunmegelozes.easyhosting.hu/dok/tamop_tk_2_aldseg+reintegr.pdf,
- Buda Béla (1994): A deviáns magatartásformák visszaszorításának és megelőzésének lehetőségei 242-265. o., In: Münnich Iván, Moksony Ferenc (szerk.): Devianciák Magyarországon. Közélet Kiadó, Budapest. 32-77. o.
- Demetrovics, Zs. (2007): A droghasználat funkciói. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Miletics M.: Drogmentes, vagy drogtoleráns társadalom. <http://www.matrixegyesulet.hu/drogmentes.html>
- Rác J. (2002): Drog és társadalom. Új Mandátum Kiadó, Budapest.

15. tétel: Szociális munka meghatározott klienscsoportokkal (a megadott öt téma közül egyet választ a hallgató)

15/A: Szociális munka mentális zavarral élő emberekkel. A mentális zavarral élő embereket segítő szolgáltatások bemutatása, különös tekintettel a közösségi pszichiátriai ellátásra.

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Bugarszki Zsolt (2003): A szociális munka új lehetőségei a pszichiátriai betegek ellátásában. Esély. 1.
- Gombos Gábor: Mi a pszicho-szociális fogyatékoság? (http://www.academia.edu/4690883/Mi_a_pszichoszocialis_fogyatekossag_What_is_psychosocial_disability)
- Harangozó Judit: Közösségi pszichiátria- mint a lakóhelyi rehabilitáció modellje. In.: A rehabilitáció gyakorlata. Szerkesztette: Huszár Ilona, Kullman Lajos , Tringer László. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, 2000

- Szabó Lajos: Esetmenedzseri tevékenység a pszichiátriai betegek közösségi ellátásában. Kiadó: Szigony Alapítvány a Közösségi Pszichiátriáért 2008.

15/B: A hajléktalanság megjelenése és kezelése. A hajléktalan-ellátás intézményrendszere a mai Magyarországon. Szociális munka hajléktalan emberekkel.

- Bényei Zoltán – Gurály Zoltán – Győri Péter – Mezei György: Tíz év után. In: ESÉLY 2000/1.
- Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán: Hajléktalanellátás. Segédanyag a szociális szakvizsgálóhoz. Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet. Budapest, 2004.
- Pik Katalin: Kik a hajléktalanok és mit tehetünk értük? In: ESÉLY 1995/5.
- Udvarhelyi Éva Tessa: Az igazság az utcán hever. Napvilág Kiadó, Budapest, 2014
- Utcai szociális munkás és gondozó képzés, Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium – Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 2003.

15/C: A demográfiai változások hatása az idősellátásra. A nyugdíjrendszer. Az idősödés folyamata: a szokványos, patológiás és sikeres öregedés jellemzői. Az idősellátás szinterei és szereplői.

- Bálint Lajos, Spéder Zsolt: Öregedés in: : Demográfiai Portré 2012: Jelentés a magyar népesség helyzetéről KSH Népeségkutató Intézet 2012. 103 – 113. old.
- Kaszás B. , Tiringner I.: A sikeres öregedés pszichológiai modelljei. in: Kállay J., Kaszás B., Tiringner I. / szerk/: Az időskorúak egészségpszichológiája, Medicina Kiadó. Budapest. 2013. 403 – 414. old.
- Monostori Judit: Öregedés és nyugdíjba vonulás in: Demográfiai Portré 2015: Jelentés a magyar népesség helyzetéről KSH Népeségkutató Intézet 2015, 115-134.o. <http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/issue/view/532>
- Pétervári E E., Székely M., Balaskó M: Az idősödő szervezet in: Kállay J., Kaszás B., Tiringner I. / szerk/: Az időskorúak egészségpszichológiája, Medicina Kiadó. Budapest. 2013. 151. - 178. old.
- Szabó L.: Szociális munka az idősellátásban. in: Az idősgondozás kézikönyve, Geriáter Service Kiadó. Budapest. 2012. 185. – 193. old.

15/D: A fogyatékos emberek helyzete a mai magyar társadalomban. Fogyatékosággal élőknek nyújtott szociálpolitikai ellátások és segítő szolgáltatások. A fogyatékosággal élők jogai. A megváltozott munkaképességűek rehabilitációja. Szociális munka a rehabilitációs folyamatban.

- Bánfalvy Csaba (2006): Gyógypedagógiai szociológia, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Bass László (szerk.)(2008): Amit tudunk és amit nem... az értelmi fogyatékos emberek helyzetéről Magyarországon, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 255 o.
- Bujdosó Balázs — Kemény Ferenc (2008): Fogyatékoság és rehabilitáció, Szociális Szolgáltatások Szakmacsoport. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest.

Kemény Ferenc: Fogyatékos személyeket ellátó szociális intézményrendszer: 93-116 o.;
Bujdosó Balázs: Érdekvédelem: 117-149 o.

- Kálmán Zsófia – Könczei György(2002): A Taigetosztól az esélyegyenlőségig Osiris Kiadó, Budapest

15/E - Alkohol fogyasztás és droghasználat Magyarországon, trendek, veszélyeztetett csoportok (fiatalok, nők, társadalmi perifériáján élő emberek, stb.). Ellátórendszer, a szociális munkások szerepe a szenvedélybetegek ellátásában.

- Bodrogi-Harangozó-Bulyáki-Falloon: A közösségi addiktológia kézikönyve, Ébredések Alapítvány, Budapest, 2014.
- Demetrovics Zsolt (szerk) – Addiktológia alapjai III., ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 250-315., 345-403., 431-475.o.
- Demetrovics Zsolt (szerk) – Addiktológia alapjai I., ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 133-239. o.
- DEMETROVICS ZS. (2007): Drog, család, személyiség. Különböző típusú drogok használatának személyiségpszichológiai és családi háttere. L'Harmattan Kiadó. Budapest □
Rácz József: Addiktológia, Tünettan és intervenciók, SE, bármelyik kiadás, 15-23, 55-67., 89-179.o.
- 2012. évi C. törvény, Büntető Törvénykönyv
- A Nemzeti Drogfókuszpont weblapjáról az aktuális évi országjelentés, <http://drogfokuszpont.hu/eves-jelentesek/>

16. tétel: A gyermekkor fejlődéslélektani sajátosságai. A gyermekvédelem intézményrendszere. Szociális munka a gyermekvédelemben.

- Bernáth L. – Solymosi K. (1997): Fejlődéslélektani olvasókönyv, Tertia Kiadó, Budapest. 7-24. o., 27-86.o.
- Civil jelentés a gyermekesélyekről (2012-2013) (2014) (Ferge Zs. – Darvas Á., szerk.) Budapest: Gyerekesély Közhasznú Egyesület. 71-117.; 241-256. http://www.gyere.net/downloads/Civil_jelentes_2012-2013.pdf
- Cole, M.-Cole, S.R. (2003) Fejlődéslélektan. Budapest, Osiris Kiadó
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv, KJK KERSZÖV, 2001, 25-45., 149-185., 259-275. old.
- Kerecsi Klára: Gyermek, Család, Társadalom In: Gyermek-Család-Társadalom, szerk: Szilvási Léna 1996. 25-55-o.
- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes (1993): Gyermeklélektan következő fejezetei: Gyerek anya nélkül, A félelem kezdetei, Indulati konfliktusok, A vágyak kerülő útjai, A játék öröme, Ismeretek híján elméletképzés, Kettős tudat, Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szilvási Léna (2011): Nézőpontok, elméletek, gyakorlatok ... In: A génektől a társadalomig, 28-75. old. http://www.bddsz.hu/sites/default/files/Danis%20et%20al_Biztos%20Kezdet%20K%C3%B6t%20I_bel%C3%ADvek.pdf

- Veczkó József A gyermekvédelem alapfogalmai és intézményei 2002. 53-84. old.

17.tétel: A magyarországi cigány népesség helyzete és „ügye” az államszocializmusban és a rendszerváltás után roma kisebbség helyzete a társadalomban. Szociális munka romákkal.

- Csongor Anna: A cigányság felemelkedését, integrációját szolgáló programok. Inin: Csongor Anna -Sziklai István (szerk.) Fejlesztéspolitika, stratégiai programalkotás a szociálpolitikában. 137-172.
http://tatk.elte.hu/dokumentumtar/doc_details/2234-fejlesztospolitika-strategiai-programalkotas-a-szocialpolitikaban
- Durst Judit: Innen az ember jobb, hogyha meg is szabadul. Esély, 2002/4.
http://www.pillangokutatas.bffd.hu/kutatas_pdf/innen-az-ember-jobb-ha-meg-is-szabadul-drust-judit.pdf
- Erős Ferenc (szerk.) (1998): Megismerés, előítélet, identitás, Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény. Wesley János Lelkészképző Főiskola. Új Mandátum Kiadó, Budapest
- Hajnáczy Tamás (2015) A pártállam cigánypolitikája. Esély, 2015/5. 54-92.
http://www.esely.org/kiadvanyok/2015_5/2015-5_2-1_Hajnaczky_Partallam_ciganypolitikaja.pdf
- <http://kisebbségkutato.tk.mta.hu/uploads/files/archive/544.pdf>
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100179.TV
- Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet. 11-36.
- Kósa Eszter (szerk) (2014) Áttekintés a szegénységben élők társadalmi befogadását célzó fejlesztésekről. Budapest: Autonómia Alapítvány, KÖFE, Lechner Lajos Tudásközpont, Szociális Szakmai Szövetség. ,
http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar_tartalma/TAMOP513_szoc_modszertani_edok.pdf
- Majtényi Balázs – Majtényi György (2012) Cigánykérdés Magyarországon 1945-2010. Libri, Budapest. 107-180.
http://kisebbségkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/romaszovegtar/Ciganykerdes_magyarorszagon_1945_2010.pdf
- Pulay Gyula: (2009): Az etnikai hovatartozás számbavételi lehetőségei és szükségessége. Esély 4. http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_4/01pulay.pdf
- Virág Tünde (2006) A gettósodó térség. Szociológiai Szemle 2006/1. 60-76.
<http://www.szociologia.hu/dynamic/0601virag.pdf>

18. tétel: A munkanélküliség fogalma, típusai. A munkaerőpiac alakulása és jellemzői Magyarországon az 1990-es évektől napjainkig. Munkaerőpiaci aktív és passzív eszközök és a munkanélkülieket segítő szociális ellátások és intézmények. Sérülékeny csoportok a munkaerőpiacon. A szociális munkás lehetséges szerepe a munkanélküli emberek ellátásában.

- Cseres-Gergely Zsombor – Molnár György: Közmunka, segélyezés, elsődleges és másodlagos munkaerőpiac www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf

- Csoba Judit: Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék Debrecen, 2011., <http://mek.oszk.hu/11900/11933/11933.pdf>
- Csoba Judit : Szolgáltatás vagy társadalmi kontroll Esély 2014/3 http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_3/2004-3_1-1_Csoba_szolgaltatas_vagy.pdf ▪
 Dr.Kövér Ágnes:A munkaerőpiaci szempontból sérülékeny társadalmi csoportok.
 In: Dr. Kövér Ágnes (szerk.) Egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség a foglalkoztatáspolitikában. ELTE TáTK 2012 148-192. oldal,
http://tatk.elte.hu/file/EGYENLO_BANASMOD_ES_ESELYEGYENL.pdf
- Farkas Ágnes– Baginé Gavaldik Livia–Marosszéki Emese–Zentai Enikő: A tartós munkanélküliség szociálpszichológiája. In.: Csoba Judit (szerk): Peremhelyzetű társadalmi csoportok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja. Szociotéka, Debrecen , 2009. 165-243. old., <http://mek.oszk.hu/13000/13059/13059.pdf>
- Székely Vince: A munkanélküliek segítése In.Somorjai Ildikó (szerk.) Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához, 3 SZ Budapest, 2001., www.palyatanacsadok.hu/html/1tananyag/szekely_munkanelk.rtf